

Nr 140.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående införlivande med statens järnvägar av de till de statliga järnvägsbolagen hörande järnvägarna samt Skåne—Smålands järnväg.

(4:e avd.)

I en den 8 mars 1940, dagtecknad proposition, nr 164, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, framlagt förslag angående införlivande med statens järnvägar av de till de statliga järnvägsbolagen hörande järnvägarna samt Skåne—Smålands järnväg.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

Såsom ett led i strävandena att enhetliggöra det svenska järnvägsnätet föreslog Kungl. Maj:t i särskilda propositioner till 1938 års riksdag att för inköp av aktierna i Hälsingborg—Hässleholms, Hälsingborg—Landskrona—Eslövs, Landskrona—Eslövs, Kalmar nya, Sävsjöström—Nässjö och Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägsaktiebolag finge disponeras ett belopp av sammanlagt högst 10,778,400 kronor av likvida medel, som stode till järnvägsstyrelsens förfogande. Förslagen inneburo förvärv för statens räkning av aktiemajoriteten i nämnda bolag, vilka bolag ägde följande banor, Hälsingborg—Hässleholms järnvägsaktiebolag bansträckorna Ramlösa—Hässleholm, Bjuv—Billesholm, Klippan—Röstånga och Röstånga—Eslöv, Hälsingborg—Landskrona—Eslövs och Landskrona—Eslövs järnvägsaktiebolag linjerna Hälsingborg central—Billeberga och Landskrona—Billeberga—Teckomatorp—Eslöv, Kalmar nya järnvägsaktiebolag järnvägarna Kalmar—Nybro—Emmaboda och Nybro—Sävsjöström, Sävsjöström—Nässjö järnvägsaktiebolag järnvägen mellan Sävsjöström och Nässjö samt Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägsaktiebolag bansträckorna Lund—Trelleborg, Lund—Kävlinge och Landskrona—Kävlinge. Samtliga företag ävensom den år 1939 av staten förvärvade järnvägen Skåne—Småland hava av järnvägsstyrelsen ställts under gemensam förvaltning av en förvaltningschef. I de särskilda bolagens styrelser har majoriteten utgjorts av statens representanter, i regel tre järnvägstjänstemän, medan minoriteten utgjorts av ortsrepresentanter.

Under den tid, bolagen sålunda förvaltats i statlig regi, har vid desamma utförts ett omfattande rationaliseringsarbete. Redan i sin år 1938 avgivna berättelse rörande granskning av statens järnvägars räkenskaper och förvaltning under år 1937 uttalade statens järnvägars överrevisorer, att de funnit det vara av intresse att redan från början följa utvecklingen i de särskilda fallen av den år 1938 inledda järnvägspolitiken. Överrevisorerna framhålla, att en serie åtgärder vidtagits, vilka vore starkt ägnade att förbilliga och effektivisera driften. Den nya förvaltningen av ifrågavarande järnvägar hade redan på ett tidigt stadium tagit väl vara på förefintliga möj-

ligheter till rationaliserad drift, till båtnad för såväl järnvägsföretagen som trafikanterna.

Det organisationsarbete, som erfordras för järnvägarnas inlemmande i statsbanenätet, är numera slutfört. I likhet med järnvägsstyrelsen finner jag sålunda tidpunkten nu vara inne att vidtaga åtgärder för införlivningen. Lämpligast synes vara, att bolagen träda i likvidation och avtal träffas om överlåtelse av de olika järnvägarna till staten, varvid köpesummorna böra ungefärligen motsvara de enligt 1938 års riksdagsbeslut för aktieköpen disponibla beloppen.

Utskottet.

Förevarande proposition avser allenast att bokföringsmässigt och budgetmässigt ordna införlivningen med statens järnvägar av de i huvudsak skånska järnvägsföretag vari aktiemajoriteterna enligt beslut av 1938 och 1939 års riksdagar förvärvats av staten. För dessa förvärv, vilka provisoriskt bestritts av likvida medel som stått till järnvägsstyrelsens förfogande, skulle nu anslag anvisas på riksstaten.

I samband med dessa järnvägars slutgiltiga uppgång i statsbanesystemet förutsättes, att personalen likaledes övergår i statens järnvägars tjänst. För vissa befattningshavare i högre tjänstegrader erfordras emellertid beslut av riksdagen, i vilket avseende utskottet gör hemställan i härefter följande utlåtande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för att Hälsingborg—Hässleholms järnvägsaktiebolag, Hälsingborg—Landskrona—Eslövs järnvägsaktiebolag, Landskrona—Eslövs järnvägsaktiebolag, Kalmar nya järnvägsaktiebolag, Sävsjöström—Nässjö järnvägsaktiebolag och Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägsaktiebolag skola träda i likvidation;

b) föreskriva, att de järnvägar, vilka tillhöra nämnda bolag, skola jämte Skåne—Smålands järnväg från och med den 1 juli 1940 eller den senare dag, Kungl. Maj:t kan komma att bestämma, införlivas med statens järnvägar;

c) anvisa till *statsförvärv av de Hälsingborg—Hässleholms m. fl. järnvägsaktiebolag tillhöriga järnvägarna m. m.* för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i statens affärsverksfonder under rubrik Statens järnvägar ett reservationsanslag av 15,645,000 kronor.

Stockholm den 3 maj 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 137.